

Tarım sektörü açısından 2017, tam anlamıyla bir ithalat yılı oldu. Sıfır gümrüklü ithalat kararları ise işin tuzu biberi niteliğindedi. Tarımda ithalatın "altın yılı" olarak tarihe geçecek olan 2017'de gıda fiyatlarının düşürülmesi ve enflasyonla mücadele programı çerçevesinde hububat, bakliyat, yem hammaddeleri, canlı hayvan ve kırmızı ette gümrük vergileri düşürüldü veya sıfırlandı.

2017'de tarım sektörünü özetleyecek olursak;

- Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, 2017 yılının ilk 9 aylık döneminde Türkiye ekonomisi yüzde 7.4 büyürken, aynı dönemde tarım yüzde 3.3 büyüdü. Yılın üçüncü çeyreğinde fark çok daha büyük. Üçüncü çeyrekte ekonomideki büyüme yüzde 11.1 ile rekor kırarken, tarımdaki büyüme sadece yüzde 2.8 oldu.
- Tarımsal destekleme bütçesi 2017 yılı için 12.8 milyar lira olarak belirlendi.
- Milli Tarım Politikası 1 Ocak 2017 itibarıyla uygulamaya konuldu. Bitkisel üretimde havza bazlı destekleme modeli ile 941 havzada belirlenen 21 ürün desteklendi. Destek ödemeleri iki taksitte ödendi. Hayvancılıkta ise "yetiştirici bölgesi" besi bölgesi" ile "süt ve sanayi bölgesi" oluşturularak destekler farklılaştırıldı.
- Canlı hayvan ve kırmızı ette Et ve Süt Kurumu'na, hububat ürünlerinde Toprak Mahsulleri Ofisi'ne sıfır gümrükle ithalat yetkisi verildi.
- Hububatta hasat başlarken, 27 Haziran 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile yüzde 130 olan gümrük vergisi buğday ithalatında yüzde 45'e, arpada yüzde 35'e, mısırdaki ise yüzde 25'e düşürüldü. Aynı gün canlı büyükbaş hayvan ithalatında gümrük vergisi yüzde 135'ten yüzde 26'ya düşürüldü. Karkas ette ise yüzde 100 ile yüzde 225 arasında değişen gümrük vergisi oranı yüzde 40'a düşürüldü. Besilik hayvan ithalatında daha önce gümrük vergisi yüzde 60'tan 10'a indirildi.
- Bakanlar Kurulu'nun 22 Kasım 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan kararlarıyla yağlı tohumlar, tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yemi de kapsayan ürünlerle hayvan yemlerinde gümrük vergisi oranları yeniden belirlendi. Kaba yem ve kepek türlerinde gümrük vergisi sıfırlanırken, bazı ürünlerde yüzde 10, bazılarında ise yüzde 20'ye indirildi.
- Resmi Gazete'nin 2 Aralık 2017 tarihli sayısında yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile nohut, kuru fasulye, barbunya ve börülce türlerinin ithalatında da gümrük vergisi sıfırlandı. Uygulama 1 Haziran 2018'e kadar sürecek.
- Bakanlar Kurulu'nda yapılan değişiklik kapsamında Temmuz ayında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik görevi Ahmet Eşref Fakıbaba'ya devretti. Her bakan değişikliğinde olduğu gibi, üst düzey bürokratlar ve tarım politikasında değişiklikler oldu.
- Bakan Fakıbaba hem kadroyu hem de politikayı değiştirerek, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "halk ucuz et yesin" talimatı doğrultusunda kırmızı ete odaklandı. Et ithalatının

3 yıl daha devam edeceğini açıkladı. Canlı hayvan ve kırmızı et ithalatı daha da artırıldı. İki market zincirinde "ucuz et" satışına başlandı.

- Tarım sektöründe verilen kredilerin yüzde 60'ını tek başına karşılayan, tarım desteklerinin çiftçiye ulaşmasında ve daha pek çok tarımsal hizmeti olan Ziraat Bankası Varlık Fonu'na devredildi.
- Geçen yıl olduğu gibi 2017'de de Rusya ile domates krizinin yankıları devam etti. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in hemen her görüşmesinde domates konusu gündeme geldi. Rusya'nın Türkiye'ye uyguladığı ambargoya karşı, Türkiye'de Rusya'dan aldığı 6 tarım ürününü Dahilde İşleme Rejimi kapsamı dışına çıkararak ithalatı fiilen durdurdu. Domatese karşı buğday kozunu kullanan Türkiye, 45 gün sonra bu engellemeden vazgeçti. Rusya'nın domates ithalatına yasağı ise yılın son dönemine kadar devam etti. Rusya, ekim ayında 3 firmaya 50 bin ton domates ithalatı için izin vermesi ile kriz aşıldı.
- Toprak Mahsulleri Ofisi 8 yıl aradan sonra fındık piyasasına müdahale etti. Bakanlar Kurulu tarafından ilk kez 2006-2007 sezonunda fındık almakla görevlendirilen Ofis, üç sezon üst üste fındık aldıktan sonra piyasadan çekildi. Bu sezon fındık fiyatının düşmesi ile tekrar fındık almakla görevlendirildi. Ayrıca, TMO, ilk kez Ege Bölgesi'nde kuru üzüm alımı ile görevlendirildi. Et ve Süt Kurumu'nun kırmızı et ve süt piyasasına müdahalesi sürdü.
- Türkiye 5 yıl aradan sonra 2017'de tekrar saman ithal etti.
- Malatya kayısı Avrupa Birliği'nden coğrafi tescil aldı.
- Antalya'da yaşanan hortum, milyonlarca lira zarara neden oldu.
- Dünyanın en büyük traktör üreticilerinden Mahindra yüzde 100 yerli olan Erkunt Traktör'ü satın aldı.
- Şeker Kurumu ile Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu kapatılarak Tarım bakanlığına devredildi.

2018 yılında tarım sektörünü neler bekliyor;

- İthalata dayalı bir üretim modelinde kur baskısı tıpkı geçen yıllarda olduğu gibi 2018'de de fiyatlarda kendisini hissettirecek.
- Girdi maliyetlerindeki dalgalanma üreticiden tüketiciye herkese yansıtacak. Yani 2018 için de gıda enflasyonuna yönelik belirsizlik ve risklerin halen kenarda beklediğini söylemek yanlış olmaz.
- Buna bir de yaş meyve sebze başta olmak üzere birçok üründe mevsim geçişlerinin etkisi ve her geçen yıl daha yoğun hissedip konuştuğumuz iklim sürprizlerini eklediğinizde riskin boyutunu kestirebilmek güç ve bugünden fiyatlayabilmek çok

mümkün değil.

- 2018, sektörel bazda yeni kararların alınacağı ve uygulamaların hayata geçirileceği bir yıl olacak.
- Yılbaşından itibaren uygulamaya girecek olan ‘gübrelerin barkod ve karekodlu sisteme göre satış ve stok takip sistemi’nin uygulanabilirliği tartışma konusu. Çünkü, yılbaşından itibaren gerçekleştirilecek satışlarda, yüzde 26 ve yüzde 33’lük amonyum nitrat gübresinin üzerine üretim tarihi ve üretici firmanın bilgileri, gönderilen bayinin bilgilerinin yer aldığı bir barkod yapıştırılması, içine de bu barkodda yer alan bilgilerin paralelinde DNA püskürtülmesi zorunlu hale geliyor.
- Söz konusu uygulama kapsamında 2018 yılında tarla, bağ ve bahçeye gübre atacak çiftçiler tarım il ve ilçe müdürlüklerine başvuru yaparak çiftçi kayıt sisteminde arazi varlığı, Tarımsal Üretim Kayıt Sistemi (TÜKAS) kayıtları dikkate alınarak gübre alacak.
- 2018’de uygulamaya geçecek bir diğer uygulama ise tohumculuk sektörünü yakından ilgilendiriyor. Milli Tarım Projesi, kapsamında 2018 yılı itibariyle sertifikalandırılmamış tohumla yapılan üretim devlet tarafından desteklenmeyecek. Sadece bir istisnası var. Beş dekar ve altındaki aile işletmelerinde sertifikalı tohum kullanma şartı aranmayacak.
- 2018, hayvancılık açısından da desteklerin artması yanında belirsizlik ve risklerin de artacağı bir yıl olacak gibi gözüküyor. 2018 yılı Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından “Hayvan hastalıklarıyla mücadele ve buzağı ölüm oranlarını düşürme yılı” olarak ilan edildi. Hedef, yüzde 15 seviyelerindeki buzağı ölüm oranlarını tek haneye çekmek, hatta mümkünse dünya ortalamasına yakın olan yüzde 5’lere indirmek.
- 2018 Ocak ayından itibaren bütün aşilar ve küpeleme işlemleri ücretsiz yapılacak.
- Kırmızı et sorununun çözümü için 1 Ocak 2018’den itibaren 200 başa kadar olan çiftliklerde hayvan başı kesimlerde 250 lira destek verilecek.
- Eylül ayında açıklanan ve 2018-2020 yıllarını kapsayan “Yeni Orta Vadeli Program”da (OVP) Türkiye Şeker Fabrikalarının özelleştirilmesi yeniden gündeme alındı. Buna bir de yılın sonunda KHK ile kapatılan Şeker Kurumu’nun yetkilerinin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’na devredilme kararını eklediğinizde 2018’de hem özelleştirme ve şeker kotalarının belirlenmesi konusunda hararetli tartışmalara şahit olacağımızı şimdiden söyleyebiliriz.
- 2017’de kısmen gündemimize giren Gümrük Birliği güncellemesi 2018 yılında da yeniden gündemimizde olacak. Söz konusu güncelleme ve kapsamının genişletilmesi tarım sektörünü yakından ilgilendiriyor. Tarım sektörünün de Gümrük Birliği kapsamına alınması öngörülürken Avrupa ülkeleri ile yaşanan politik gerilim sonucu

1882
KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

TARIM SEKTÖRÜ

“2017 Değerlendirmesi, 2018 Beklentileri”

Feyzullah Altay

güncelleme görüşmeleri 2018’e kaldı.

- 2017 yılında toplam 6,1 milyon hektarlık 192 büyük tarımsal ova Bakanlar Kurulu kararıyla koruma altına alınmıştı. Bu ovaların sayısının 2018 yılında 250’ye çıkarılması hedefleniyor. Bu da tarım arazilerinin korunması açısından önemli bir adım olacak.